

**टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे**  
**ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र निष्णात (M.Lib I.Sc)**

परीक्षा : एप्रिल/मे - २०२६

सत्र - २

विषय : ग्रंथपालनातील व्यवस्थापन तंत्रे (ML-24-215/ML25-215)

दिनांक : ०४/०५/२०२६ गुण : १०० वेळ : स.१०.०० ते दु.१.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

**प्र.१ योग्य पर्याय निवडा. (१०)**

१. व्यवस्थापनाचा जनक कोण ?  
अ) एफ.डब्ल्यू टेलर                      ब) हेन्री गॅण्ट  
क) हेन्री फेऑल                      ड) मायो
२. POSDCORB कोणी मांडले?  
अ) फेऑल                      ब) मॅस्लो  
क) गुलिक आणि उर्विक                      ड) रंगनाथन
३. हेन्री फेऑल यांनी व्यवस्थापनाची किती तत्वे मांडली?  
अ) चार                      ब) दहा  
क) चौदा                      ड) सात
४. शास्त्रीय व्यवस्थापनेचे जनक -----  
अ) एफ.डब्ल्यू टेलर                      ब) मायो  
क) फेऑल                      ड) मॅक्स वेबर
५. कोणत्या अंदाजपत्रक पद्धत मध्ये गतवर्षीचे उपक्रम शून्यच धरतात ?  
अ) कार्यक्रमाधारित अर्थसंकल्प                      ब) कार्यक्षमतेवर आधारित अर्थसंकल्प  
क) प्रमाण पद्धत                      ड) शून्याधारित अर्थसंकल्प
६. अर्थसंकल्प म्हणजे काय ?  
अ) वार्षिक अंदाज खर्च                      ब) वार्षिक अंदाजे उत्पन्न  
क) अंदाजे वार्षिक जमा /उत्पन्न आणि खर्च                      ड) वार्षिक जमा खर्च
७. विद्यापीठ ग्रंथालयासाठी वित्तपुरवठ्याचे स्रोत कोणते ?  
अ) ग्रंथालय शुल्क                      ब) युजीसी फंडस  
क) विलंब शुल्क                      ड) वरील सर्व
८. शून्याधारित अर्थसंकल्प पद्धत कोणी तयार केली?  
अ) पीटर फाइयर                      ब) हुवर कमिशन  
क) डिफेन्स डिपार्टमेंट ऑफ USA                      ड) हॅमिल्टन
९. TQM चा अर्थ -----  
अ) Total Quality Managements                      ब) Total Quantity Management  
क) Total Qualitative Management                      ड) To Question Management
१०. मनुष्यबळ व्यवस्थापनातील महत्वाचे टप्पे -----  
अ) मनुष्यबळ नियोजन                      ब) मनुष्यबळ निश्चिती  
क) मनुष्यबळ विकास                      ड) वरील सर्व

**प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)**

१. मास्लोचा मानवी प्रेरणा सिद्धांत स्पष्ट करा.
२. व्यवस्थापनाची व्याख्या आणि व्याप्ती स्पष्ट करा?
३. शास्त्रीय व्यवस्थापन ही संकल्पना स्पष्ट करा?

**प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)**

१. व्यवस्थापनाची व्याख्या सांगून POSDCORB स्पष्ट करा.
२. अर्थसंकल्पाची व्याख्या, प्रकार आणि वित्तपुरवठ्याचे स्रोत स्पष्ट करा?

